

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG LEGFELSŐBB BÍRÓSÁGA

Bfv.II.235/2011/5.szám

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

A Magyar Köztársaság Legfelsőbb Bírósága Budapesten, a 2011. október 6. napján tartott nyilvános ülésen meghozta a következő

v é g z é s t:

A kábítószerrel visszaélés büntette miatt folyamatban volt büntetőügyben az I. rendű terhelt védője által benyújtott felülvizsgálati indítványt elbírálva a Budapesti IV. és XV. Kerületi Bíróság 2.B.XV.1097/2007/97. számú ítéletét és a Fővárosi Bíróság 31.Bf.XV.9424/2009/17. számú ítéletét az I. rendű terhelt tekintetében hatályában fenntartja.

A végzés ellen fellebbezésnek és felülvizsgálatnak nincs helye, s ebben az ügyben sem az indítvány előterjesztője, sem azonos tartalommal más jogosult újabb felülvizsgálati indítványt nem nyújthat be.

I n d o k o l á s

A Budapesti IV. és XV. Kerületi Bíróság a 2009. szeptember 21. napján kihirdetett 2.B.XV.1097/2007/97. számú ítéletével az I. rendű terheltet bűnösnek mondta ki társtettesként elkövetett kábítószerrel visszaélés büntetében (Btk.282.§ (1) bekezdés, (2) bekezdés b) pontja). Ezért őt - mint visszaesőt - 5 év 2 hónap fegyházbüntetésre és 6 év közügyektől eltiltásra ítélte azzal, hogy feltételes szabadságra nem bocsátható.

(Döntött a bíróság a felülvizsgálati indítvánnyal nem érintett II. rendű terhelt bűnösségéről is).

Az elsőfokú bíróság ítéletének - a másodfokú bíróság által kiegészített - tényállása szerint:

Az I. rendű és a II. rendű terheltek közös tartózkodási helyükön 2005. július 09-én rendőri intézkedést foganatosítottak.

Az I. rendű terhelt ruházatából előkerült 4,02 gramm tömegű fehér por 0,9 gramm amfetamin-bázist és az 1 darab műanyag tasakban 0,24 gramm tömegű zöld növényi ágvégződés 0,01 gramm delta-9-THC-t tartalmazott, mely kábítószeres együttes hatóanyag-tartalma meghaladta a csekély mennyiség felső határát (annak 180 %-a), de nem érte el a jelentős mennyiség alsó határát, annak 9 %-a. A terheltek tartózkodási helyén, a ház udvarán tartott házkutatás során lefoglalt kábítószeres között 18 darab műanyag tasakban - helyesen - 821,75 darab, összesen 189,87 gramm tömegű rózsaszín tabletta volt, amelyek együttes hatóanyag tartalma 8,52 gramm amfetamin-bázist és 6,44 gramm metamfetamin-bázist tartalmazott. Az elfogás helyén egy műanyag tasakban 0,31 gramm zöld növényi ágvégződést találtak.

Emellett találtak a kábítószer szétosztásához szükséges eszközöket, így 568 db üres nejlon tasakot, valamint a terheltek lakásában egy Tanita típusú mérleget.

A házkutatás során a melléképületnél megtalált és lefoglalt kábítószereseket a közös lakásból a II. rendű terhelt vitte ki és rejtette el, amikor az I. rendű terhelt elleni rendőri intézkedést észlelte.

A zöld növényi ágvégződésekből, valamint a barna, gyantaszerű anyagból kannabiszra jellemző delta-9 THC, a fehér porokból és az 5 db zöld tablettából amfetamin, míg a rózsaszín tablettákból amfetamin, és metamfetamin volt kimutatható.

A terheltek által megszerzett, összesen 44,47 gramm kannabisz 2,31-2,86 gramm delta-9 THC-t, az összesen 4,4 gramm por és összesen 191,16 gramm rózsaszín és zöld tabletta 8,55-8,77 gramm amfetamin bázist, és az összesen 189,97 gramm rózsaszín tabletta a fenti amfetamin bázison kívül további 6,44±0,36 gramm metamfetamin bázist tartalmazott.

A terheltek által tartott és a házkutatás során lefoglalt kábítószeres együttes hatóanyag tartalma meghaladta a jelentős mennyiség alsó határát, annak 161,4 %-a (1,6-szerese). Ennek figyelembevételével az I. rendű terhelt által tartott és a ruházatából lefoglalt kábítószeres együttes mennyisége meghaladta a jelentős mennyiség alsó határát, annak legalább 170,4 %-a (1,7-szerese).

Az I.r. terhelt alkalmi kábítószer-fogyasztó, akinél a cselekmény elkövetésekor levett vizeletből amfetamin volt kimutatható.

A 142/2004. (IV.29.) Kormányrendelet szerint a kannabisz kábítószernek, a delta-9 THC, az amfetamin és a metamfetamin pszichotrop anyagnak minősül.

Az elsőfokú bíróság a terheltek terhére rótta a lefoglalt kábítószer megszerzését és tartását is, a cselekményt a Btk.282.§ (2) bekezdés b) pontjába ütköző kábítószerrel visszaélés büntettének minősítette.

A fellebbezések folytán másodfokon eljáró Fővárosi Bíróság a 2010. március 1-jén jogerős 31.Bf.XV.9424/2009/17. számú ítéletével az I. rendű terhelt tekintetében az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta.

Jogi indokolásában kifejtette, hogy a kábítószer megszerzésével összefüggésben semmilyen adat nem állt rendelkezésre, ezért a cselekményt tartással elkövetettnek (Btk.282. § (1) bekezdés) tekintette, amely elsősorban az I. rendű terhelt személyéhez volt köthető.

A jogszabályi hivatkozást kiegészítette azzal, hogy a kannabisz, a delta-9 THC, az amfetamin és a metamfetamin a Btk. 286/A § (2) bekezdése alapján - a Btk. 282-283. § alkalmazása szempontjából kábítószernek minősül.

Az alapügyben hozott jogerős határozat ellen az I. rendű terhelt meghatalmazott védője - a Be.416.§-a (1) bekezdésének c) pontjában írt felülvizsgálati okot megjelölve - nyújtott be felülvizsgálati indítványt, amelyben túlnyomórészt a fellebbezésében előadottakat ismételte meg. A sérelmezett határozat hatályon kívül helyezését és az elsőfokú bíróság új eljárás lefolytatására utasítását indítványozta. Álláspontja szerint a bíróság 2008. november 10. napján - a megidézett vádlottak nélkül - olyan személy távollétében tartotta meg a tárgyalást, akinek részvétele a törvény értelmében kötelező (Be. 373. § (1) bekezdés II. d) pontja). Ennek ellenére a Be. 281. § (5) bekezdésére hivatkozással a megjelent tanúkat meghallgatta. Ám ezt követően 2009. január 12-i tárgyaláson került sor a vád ismertetésére, a vádmódosításra és a vádlottak meghallgatására. A bíróság a vádlottakat a felolvasott korábbi tárgyalási jegyzőkönyvvel kapcsolatban nem nyilatkoztatta, és nem tájékoztatta arról sem, hogy a vallomásokra észrevételt tehetnek, a tanúkhöz kérdést intézhetnek. Ezzel a Be. 281. § (8) bekezdésében meghatározott kötelezettségének nem tett eleget. Mindez sértette a terheltek védekezéshez való jogát. A védő vélekedése szerint a másodfokú bíróság is tévedett, amikor az általa kirekesztett tanúvallomások ellenére a bűncselekmény elkövetését kétséget kizáróan bizonyíthatónak ítélte.

Mindemellett a Be. 375. § (1) bekezdése szerint olyan eljárási

szabálysértés történt, ami lényeges hatással volt az eljárás lefolytatására, a bűnösség megállapítására, a bűncselekmény minősítésére, illetőleg a büntetés kiszabására. A védő álláspontjának alátámasztására az 1976. évi 8. számú tvr.-rel kihirdetett Polgári és Politikai Jogok Nemzetközi Egyezségokmányának 14. cikk 3/e pontjára és az Emberi Jogok Európai Egyezményének 6. cikk 3/d pontjára hivatkozott. Kifejtette, hogy eszerint az ellene emelt vád elbírálásakor mindenkinek teljes és egyenlő joga van ahhoz, hogy kérdéseket intézhessen vagy intéztethessen az ellene valló tanúkhöz, illetve minden bűncselekménnyel gyanúsított személynek joga van legalább arra, hogy kérdéseket intézzon vagy intéztessen a vád tanúihoz. Márpedig az I. rendű terhelt a tanúk egy részéhez nem tudott kérdést intézni.

A Legfőbb Ügyészség a BF.970/2011. számú átiratában - és képviselője a nyilvános ülésen - a felülvizsgálati indítványt - az eljárási szabálysértésre hivatkozó részében nem tartotta alaposnak. Érvei szerint a 2008. november 10-i tárgyalás idején az I. rendű terhelt szabadlábon védekezett, idézése szabályszerű volt, így a bíróság eljárási szabálysértés nélkül, a Be. 281. § (5) bekezdésében adott felhatalmazással élve jogszerűen tartotta meg a tárgyalást és hallgatta meg a tanúkat. A terhelt távollétében kihallgatott tanúk vallomását a bíróság ismertette - erre az I. rendű terhelt a tárgyalási jegyzőkönyv szerint észrevételt tett -, így nem sérült a védekezéshez való joga, ugyanakkor mód nyílt a kihallgatott tanúk vallomásának bizonyítékként történő értékelésére. Ezért a felülvizsgálatra okot adó eljárási szabálysértés hiányában a megtámadott határozat hatályában tartására tett indítványt.

A felülvizsgálat során tartott nyilvános ülésen a védő az írásbeli indítvánnyal egyezően szólalt fel, a terhelt a bizonyítási eljárást sérelmezte, és hangoztatta, hogy fogalma sem volt arról, hogy a felolvasott vallomásra észrevételt tehet.

A Legfelsőbb Bíróság megállapította, hogy a terhelt javára előterjesztett felülvizsgálati indítvány nem alapos.

A Be. 416. § (1) bekezdés c) pontja alapján felülvizsgálatnak a bíróság jogerős ügydöntő határozata ellen akkor van helye, ha a bíróság határozatának meghozatalára a Be. 373. § (1) bekezdés b) vagy c) pontjában, illetve a II-IV. pontjának valamelyikében meghatározott eljárási szabálysértéssel került sor.

A Be. 373. § (1) bekezdés II. d) pontja értelmében a másodfokú bíróság hatályon kívül helyezi az elsőfokú bíróság ítéletét, és az elsőfokú bíróságot új eljárás lefolytatására utasítja, ha a tárgyalást olyan személy távollétében tartották meg, akinek

részvétele a törvény értelmében kötelező.

A felülvizsgálati indítvány tisztán eljárásjogi okból támadja a jogerős határozatot, olyan (abszolút hatályú) eljárási szabálysértésre (tárgyalás megtartása a terhelt távollétében) hivatkozik, amely - megvalósulása esetén - feltétlen hatályon kívül helyezést eredményezne. Ilyen hibát azonban a Legfelsőbb Bíróság nem észlelt.

A Be. XIII. Fejezet I. Címében a tárgyalás menetét szabályozó rendelkezések között a 281. § (1) bekezdése szerint a tárgyalás megnyitása után a tanács elnöke (bíró) a megjelentek számbavételét követően megállapítja, hogy az idézettek és értesítettek jelen vannak-e, és ettől függően megvizsgálja, hogy a tárgyalást meg lehet-e tartani.

Amint a Legfelsőbb Bíróság 75/2009. BK vélemény 2.) pontjában rámutatott, továbbra is követendő a 4/2007. BK vélemény azon értelmezése, mely szerint, ha a vádlott szabályszerű idézés ellenére nem jelenik meg, de távolmaradását alapos okkal előzetesen kimentí, ám a bíróság ezeket az indokokat nem fogadja el, a szabályszerűen megidézett szabadlábon lévő vádlott esetében a tárgyalást megtarthatja.

A szabályszerű idézés ellenére meg nem jelentek esetében - amennyiben a törvényben felsorolt intézkedések eredménytelenek, vagy ha az intézkedés nem lehetséges - a tárgyalást a szabályszerű idézés ellenére meg nem jelent, szabadlábon lévő terhelt távollétében is meg lehet tartani, a bizonyítási eljárást azonban - a felmentés vagy a büntetőeljárás megszüntetése kivételével - nem lehet befejezni (281. § (5) bekezdés).

Az iratokból megállapíthatóan az eljáró bíróság alappal élt a fentiekben idézett felhatalmazással, amikor a tárgyalásra szabályszerűen megidézett és szabadlábon védekező terhelt távollétében a tárgyalást megtartotta és a megjelent tanúkat kihallgatta.

A védő álláspontja szerint - mivel a Be.286.§-a (1) bekezdése úgy rendelkezik, hogy a bizonyítási eljárás a vádlott kihallgatásával kezdődik, és mivel a tanúk kihallgatása, stb. bizonyítási eljárás - erre csupán a vádlott kihallgatása után kerülhet sor. A Be.286.§-a (1) bekezdése és a Be.281.§-a (5) bekezdése együttes értelmezésének felfogása szerint az felel meg, hogy a Be.281.§-ának (5) bekezdése csupán folytatólagos tárgyaláson alkalmazható, akkor tehát, ha már korábbi tárgyaláson sor került a vádlott kihallgatására.

A Legfelsőbb Bíróság ezzel az értelmezéssel nem értett egyet.

A Be.281.§-a a „tárgyalás megnyitása” címet viseli - amelynek

homlokterében a tárgyalás megtarthatósága áll -, ezt követi a tárgyalás megkezdése (Be.284.§), majd a bizonyítás felvételének sorrendje (285-286.§).

A tárgyalás megnyitása szabályozásánál a főszabály a vádlott jelenléte, kivételesen kerül sor a vádlott távolléte esetén felvett bizonyításra.

A „speciális szabály lerontja az általánost” elvnek megfelelően az a szabály, mely szerint a bizonyítási eljárás a vádlott kihallgatásával kezdődik (Be.286.§ (1) bek.) értelemszerűen csak arra az esetre vonatkozik, ha a vádlott jelen van, ellenkező esetben nem a vádlott kihallgatásával kezdődik a bizonyítási eljárás.

Ezt az értelmezést támasztja alá a Be.281.§-ának (9) bekezdése is, mely szerint „a bíróság a vádlottat távollétében felmentheti vagy vele szemben az eljárást megszüntetheti”. Ez esetben pedig teljesen nyilvánvaló, hogy nemcsak a bizonyítási eljárás megkezdésére, hanem a befejezésére is szükségképpen a vádlott távollétében - tehát a meghallgatása nélkül - kerül sor, ezzel függ össze, hogy ebben az esetben a felmentő rendelkező részt a vádlottnak kézbesítés útján kell közölni (Be.291.§ (9) bek.).

A vádlott távollétében megtartott tárgyalás jegyzőkönyvét a vádlott kihallgatása után ismertetni kell (Be. 281. § (6) bekezdés).

A bíróság ennek a kötelezettségének a 2009. január 12. napján tartott tárgyaláson a vádlottak jelenlétében - a vád és a vádmódosítást követően - felolvasta, majd meghallgatott további két tanút. Arról, hogy a már kihallgatott tanúk ismételt megidézése és a vádlottak jelenlétében való ismételt kihallgatása szükséges-e - a bíróság nemlegesen döntött. E körben nincs különösebb jelentősége annak, hogy a korábbi tárgyalás megkezdéséről a bíróság az ügyész, a védő meghallgatása után, vagy enélkül döntött, mert a védő a tanúk meghallgatásánál jelen volt, és nem kérte a tárgyalás elhalasztását, miként a későbbi tárgyaláson a korábban meghallgatott és felolvasással ismertetett tanúvallomásokra figyelemmel az ismételt megidézést és meghallgatást sem a vádlott, sem a védő nem indítványozta.

Ebből következően nem sérült a vádlott védekezéshez való joga sem. A hatályos büntetőeljárás törvény rendelkezéseire figyelemmel - a vádlott távollétében tárgyaláson jelen lévő védő a kihallgatott tanúkhöz kérdést intézhetett - így a Polgári és Politikai Jogok Nemzetközi Egyezségokmánya hivatkozott cikkének megsértése sem valósult meg.

Mindemellett utal rá a Legfelsőbb Bíróság, hogy a másodfokú bíróság is vizsgálta, és a tanúvallomások egy részét a bizonyítékok köréből kirekesztve jutott arra a meggyőződésre, hogy a maradék

bizonyítékok alapján is kétséget kizáróan eldönthető a büntetőjogi felelősség kérdése.

A felülvizsgálati indítványnak a Be. 416. § (1) bekezdés c) pontjában taxatív felsorolt és a felülvizsgálatra okot adó eljárási szabálysértések köre nem bővíthető, az abban nem szereplő (Be. 375. §) szabálysértésre hivatkozással a megtámadott határozat hatályon kívül helyezésére és új eljárás lefolytatására sem kerülhet sor.

Mindezekre figyelemmel a Legfelsőbb Bíróság a Be. 426. §-a alapján a sérelmezett határozatot hatályában fenntartotta.

A Legfelsőbb Bíróság határozata elleni fellebbezést a Be. 3. §-ának (4) bekezdése, a felülvizsgálatot pedig a Be. 416. § (4) bekezdésének b) pontja kizárja. Minden jogosult csak egy ízben nyújthat be felülvizsgálati indítványt, kivéve, ha az újabb felülvizsgálati indítvány benyújtása a Be. 416. § (1) bekezdés e) vagy g) pontján alapul (Be. 418. § (3) bekezdés).

Budapest, 2011. október 6.

+

Dr. Katona Sándor s.k. a tanács elnöke, Dr. Csere Katalin s.k. előadó bíró, Dr. Molnár Gábor Miklós s.k. bíró

A kiadmány hitelével:

*tisztviselő
Bné*